

ИСАБЕЛ АЛИЕНДЕ ПИСМА ОТ ЕДНА ПРЕДАДЕНА ЛЮБОВ

Превод от испански: Самул Франсес, 1996

chitanka.info

Майката на Аналия Торес умряла от родилна треска, когато тя видяла белия свят, а баща ѝ не понесъл скръбта и две седмици по-късно се прострелял с пистолет в гърдите. Издъхнал след няколко дни, мълвейки името на жена си. Брат му Еухенио поел управлението на семейното имение и се разпоредил със съдбата на малкото сираче според собствените си разбирания. До шестгодишна Аналия расла, вкопчена за полите на една бавачка индианка, в слугинските стаи на къщата на своя настойник, после, едва достигнала училищна възраст, я изпратили в столицата, в колежа интернат на Сестрите на пресветото Сърце^[1], където прекарала следващите дванайсет години. Била добра ученичка и обичала дисциплината, строгостта на каменната сграда, параклиса с многото светци и уханието на восък и перуники, празните коридори, сенчестите дворове. Най-малко я привличали врявата на питомничките и стипчивият мирис на класните стаи. Винаги когато успявала да надхитри бдителните монахини, се криела на тавана, между обезглавени статуи и изпочупени мебели, за да си разказва сама приказки. В тези откраднати мигове се потапяла в тишината с усещането, че се е отдала на някакъв грях.

Веднъж на шест месеца получавала кратка бележка от чичо си Еухенио с препоръката да се държи добре и да бъде достойна за паметта на своите родители, които приживе били добри християни и биха се гордели единствената им дъщеря да посвети съществуването си на най-възвишените предписания на добродетелта, сиреч да стане послушница в манастир. Но още при първия намек Аналия му дала да разбере, че не споделя подобни намерения, и продължила твърдо да отстоява това просто за да му противоречи, защото в действителност животът, отдаден на религията, ѝ харесвал. Скрита зад монашеското облекло, в съкровената самота на отказа от всяко удоволствие, може би щяла да намери траен мир, мислела си тя; и все пак някакво вътрешно чувство ѝ подсказвало да бъде нащрек относно съветите на своя настойник. Подозирала, че действията му се ръководят по-скоро от алчност за земите ѝ, отколкото от лоялност към роднините. Струвало ѝ се, че нищо, което произлиза от него, не заслужава доверие и сигурно в някоя пролука има заложен капан.

Когато Аналия навършила шестнайсет години, чичо ѝ за първи път я посетил в колежа. Игуменката извикала момичето в канцеларията си и трябвало да ги представи един на друг, защото и

двамата се били променили много от времето на индианката бавачка в задните дворове, та не се познали.

— Виждам, че сестрите са се грижили добре за теб, Аналия — казал чичото, докато разбърквал шоколада в чашата си. — Изглеждаш здрава и дори разхубавена. В последното си писмо ти съобщих, че от датата на този ти рожден ден занапред ще получаващ всеки месец определена сума за лични разходи, тъй както се е разпоредил в завещанието си брат ми, мир на праха му.

— Колко?

— Сто песос.

— И това ли е всичко, което оставиха родителите ми?

— Не, разбира се, че не. Знаеш, че имението ти принадлежи, но земеделието не е работа за жени, особено във времена като днешните, на стачки и размирици. Засега ще ти изпращам ежемесечна издръжка, която ще увеличавам всяка година до пълнолетието ти. После ще видим.

— Ще видим какво, чичо?

— Ще видим кое е най-доброто за теб.

— С какви възможности за избор разполагам?

— Винаги ще ти бъде необходим един мъж, който да управлява имението, момиче. Вършил съм го през всичките тези години и мога да те уверя, че не ми е било лесно, но го приемам като свой дълг, поех обещание пред брат си в последния му час и съм готов да продължа да го правя и за теб.

— Няма да ви се наложи да го правите още дълго, чичо. Когато се омъжа, ще се заема със земите си.

— Когато се омъжи, така ли каза малката? Обяснете ми, майко игуменке, означават ли думите й, че си има кандидат?

— Как можа да ви хрумне, господин Торес? Полагаме особени грижи за девойчетата. Просто начин на изразяване. Но що за приказки са това?

Аналия Торес станала, пригладила гънките на униформата, направила лек, по-скоро подигравателен поклон и излязла. Игуменката поднесла още шоколад на господина, като изтъкнала, че единственото обяснение за подобно непочтително поведение е оскъдният контакт на момичето с неговите роднини.

— Тя е единствената ученичка, която никога не си отива у дома по време на ваканциите и която никога не е получавала подарък за Коледа — рекла монахинята със сух тон.

— Не си падам по глезотиите, но уверявам ви, уважавам много своята племенница и съм се грижил за интересите ѝ като баща. Впрочем вие имате право, Аналия се нуждае от повече топлина, жените са чувствителни.

Преди да са изминали трийсет дни, чичото се появил отново в колежа, ала този път не пожелал да види племенницата си, а само съобщил на игуменката, че синът му желае да поддържа кореспонденция с Аналия, и я помолил да предава на послушницата писмата му, с надеждата приятелството с братовчед ѝ да заякчи семейните връзки.

Писмата започнали да пристигат редовно. Обикновена бяла хартия и черно мастило, едър почерк с акуратно изписани букви. В някои от тях се говорело за живота на село, за сезоните и животните, в други — за вече починали поети и за изказаните от тях мисли. Нерядко в плика имало и някоя книга или рисунка, направена със същия уверен замах на калиграфския почерк. Аналия отначало решила да не ги чете, вярна на усещането си, че всяко нещо, свързано с чичо ѝ, крие опасност, но сред скуката в колежа писмата ѝ предоставяли единствената възможност да лети. Скривала се на тавана вече не за да измисля приказки, които не могат да се сбъднат, а за да препрочита жадно бележките, изпратени от нейния братовчед, докато не запечатала в паметта си дори наклона на буквите и нишките на хартията. В началото не им отговаряла, ала не след дълго вече не била в състояние да отлага. Съдържанието на писмата все по-успешно намирало потребните средства, за да се изплъзне от цензурата на игуменката, която отваряла цялата кореспонденция. Близостта между двамата пораснала и скоро те съумели да съгласуват таен код, посредством който заговорили за любов.

Аналия Торес не си спомняла да е виждала някога този си братовчед, който се подписвал с името Луис, защото по времето, когато живеела в дома на чичо си, момчето учело в столичен колеж. Сигурна била, че ще е някой грозен мъж, може би болнав или гърбав, защото ѝ

се струвало неправдоподобно една толкова дълбока чувствителност и такъв безпогрешен разум да се допълват и от привлекателна външност. Опитвала да нарисува мислено образа на братовчеда: нисък и дебел като баща си, със сипаничаво лице, куц и полуплешив; но колкото повече недостатъци му притуряла, толкова по-склонна била да го обича. От значение бил само блясъкът на духа, единственото нещо, способно да устои невредимо на хода на времето и да продължи да расте с годините; красотата на утопичните ѝ герои от приказките била лишена от всякаква стойност и дори допускала да се превърне в подтик за лекомислие — заключавала девойката, макар и да не можела да избегне известна сянка на безпокойство в разсъжденията си. Питала се колко ли уродливост би си позволила да приеме.

Кореспонденцията между Аналия и Луис Торес продължила две години и впоследствие момичето разполагало с цяла кутия за шапки, пълна с пликове, а душата ѝ била окончателно отдадена. И ако за миг ѝ хрумнала мисълта, че тази връзка крие план на чичо ѝ, целящ наследените от баща ѝ имоти да преминат в ръцете на Луис, то тя веднага я отхвърлила, засрамена от собствената си низост. В деня, когато навършила осемнайсет години, игуменката я извикала в трапезарията, защото имала посещение. Аналия Торес отгатнала кой е и малко оставало да побегне и да се скрие на тавана при забравените светци от страх най-сетне да срещне мъжа, когото толкова време си представляла. Когато влязла в помещението и се озовала срещу него, ѝ потрябвали няколко минути, за да се съвземе от разочарованието.

Луис Торес не бил гърбавото джудже от съградения в мечтите ѝ образ, което се научила да обича. Бил добре сложен мъж, със симпатично лице и правилни черти, с все още детска уста и тъмна, изрядно поддържана брада, със светли, макар и безизразни очи с дълги мигли. С нещо напомнял за светците в параклиса, прекалено красив и някак глуповат. Аналия се съвзела от впечатлението и решила, че щом била приела в сърцето си един гърбав, с още по-голямо основание би могла да обича този елегантен младеж, който я целунал по бузата и оставил в ноздрите ѝ дъха на лаванда.

Още от деня на сватбата си Аналия намразила Луис Торес. Когато я сплескал между бродираните чаршафи на едно разкошно,

меко легло, тя си дала сметка, че била обикнала един призрак и че никога не ще успее да пренесе въображаемата си страст в действителността на своя брак. Опитала да се пребори решително с чувствата си и отначало ги отхвърлила като порочни, а сетне, когато вече станало невъзможно да ги пренебрегва, се постарала да вникне в дълбините на душата си, за да ги изтръгне от корен. Луис бил отзивчив човек и понякога дори забавен, не й досаждал с прекалени изисквания, не се и опитал да повлияе на склонността й към усамотение и покой. От своя страна допускала, че с малко добра воля навярно щяла да намери в своя брак достатъчно щастие, поне толкова, на колкото би се радвала в монашеската обител. Нямала конкретни причини за странното си отвращение от мъжа, когато била обичала в продължение на две години, без да познава. Не намирала думите, с които да изрази какво точно изпитва, макар че и да го сторела, едва ли имало с кого да сподели. Чувствала се измамена поради неспособността си да примири образа на епистоларния кандидат с този на съпруга от плът и кръв. Луис никога не споменал за писмата, а когато тя подхващала темата, той й запущвал устата с бърза целувка и подхвърлял някоя лека забележка за нейния романтизъм, толкова непригоден за съпругеския живот, където доверието, уважението, общите интереси и бъдещето на семейството заемали по-важно място от някаква юношеска кореспонденция. Между двамата липсвала истинска близост. През деня всеки се отдавал на собствените си занимания, а нощем се срещали сред пухените възглавници и тогава Аналия, привикнала към грубото легло в пансиона, усещала как се задушавя. Понякога се прегръщали набързо, тя неподвижна и напрегната, а той с израза на човек, който удовлетворява една телесна потребност просто защото е неизбежна. Луис веднага заспивал, тя пък оставала с отворени очи в тъмнината, а някакъв протест задавял гърлото й. За да превъзмогне отчуждението, което й вдъхвал мъжът й, Аналия изпробвала различни средства — като се започне с опита да закове в съзнанието си дори най-незначителната негова черта, в намерението й да го обикне със силата на волята, и се свърши с усилието да избие от главата си всякакви мисли и да се пренесе в някакво друго измерение, където той не би могъл да я достигне. Молела се отвращението да е само едно преходно чувство, но месеците отминавали, а вместо очакваното облекчение растяла нейната неприязън, докато се превърнала в омраза. Една нощ

се стреснала от съня си, в който един ужасно грозен мъж я галел с пръсти, изцапани с черно мастило.

Съпрузите Торес живеели в имота, придобит от бащата на Аналия още по времето, когато целият този край представлявал полудиви пущинаци, една земя на войници и бандити. Сега той се намирал досами шосето и недалеч от процъфтяващо село, където всяка година се организирали панаири на земеделието и скотовъдството. Формално управител на имението бил Луис, но в действителност тази служба изпълнявал чичо ѝ Еухенио, защото синът му изпитвал досада от селскостопанската работа. Щом приключели с обяда и бащата и синът се оттегляли в библиотеката, за да пият коняк и да играят домино, Аналия чувала чичо си да взема решения, отнасящи се до разходите, добитъка, сеитбата, реколтата. В редките случаи, когато тя се осмелявала да изкаже мнение, двамата мъже я изслушвали с привидно внимание и я уверявали, че ще вземат предвид нейните предложения, но после постъпвали както намерят за добре. Понякога Аналия излизала да язди в галоп до полите на планината, съжалявайки, че не е мъж.

Раждането на сина с нищо не променило чувствата на Аналия към съпруга ѝ. По време на бременността склонността ѝ към усамотение се изострила, но Луис приел това спокойно, като го приписвал на положението ѝ. Така или иначе, мислите му били заети с толкова още неща. След като родила, тя се пренесла в друга стая, обзаведена само с едно тясно и твърдо легло. Когато детето навършило годинка, а майката продължила да се заключва в стаята си и да отбягва всяка възможност да остане насаме със своя съпруг, Луис решил, че е дошло време да изиска едно по-почтително отношение от жена си, и я предупредил да промени поведението си, за да не разбие вратата ѝ с изстрели. Никога преди Аналия не го била виждала толкова гневен. Подчинила се, без да спори. През последвалите седем години напрежението между двамата нараснало до такава степен, че ги превърнало в прикрити врагове; и все пак, като хора с добро възпитание, пред околните се отнасяли един към друг с подчертана вежливост. Единствено детето усещало колко голяма е враждебността между родителите му и се събуждало посред нощ разплакано, с подмокрена постеля. Аналия се обвила с броня от мълчание и сякаш малко по малко изсъхвала отвътре. Луис, обратно, станал по-

невъздържан и лекомислен, отдал се на многобройните си влечения, пиел прекалено и придобил навика да изчезва за по няколко дни в неизповедими приключения. По-късно, когато престанал да крие своята разюзданост, Аналия намерила подходящия повод, за да се отдръпне още повече от него. А след като Луис изгубил всякакъв интерес към работата в стопанството, жена му го заместила, доволна от новосъздаденото положение. В неделните дни чичо ѝ Еухенио оставал в столовата да обсъжда решенията си с нея, докато Луис се отдавал на дълга следобедна дрямка, от която възкръсвал привечер, подгизнал от пот и с разбъркан стомах, но винаги готов за нови лудории с приятелите си.

Аналия предала на сина си началните познания по четмо, писмо и аритметика, постарала се да възпита у него и любов към книгите. Когато детето навършило седем години, Луис сметнал, че то вече е на възраст за едно по-сериозно образование, далеч от майчините глезотии, и поискал да го изпрати да учи в столицата, та да видел дали за кратко време нямало да се превърне в мъж, но Аналия се противопоставила с такава ярост, че се принудил да отстъпи от драстичното си решение. Записал момченцето в селското училище, където то прекарвало в пансион от понеделник до петък, и събота сутрин изпращал колата да го вземе, за да остане у дома до неделя. След първата седмица Аналия се вглеждала с вълнение в сина си и безуспешно търсила всякакъв повод да го задържи при себе си. Детето изглеждало доволно, разказвало за учителя и съучениците си с искрено увлечение, сякаш е израснало сред тях, дори спряло да се напикава нощем. Три месеца по-късно донесло бележника си заедно с едно кратко писмо от учителя, който го поздравявал за тъй успешното приключване на срока. Аналия го прочела разтреперана и за първи път от много време се усмихнала. Прегърнала разчувствана сина си и го разпитвала до най-малките подробности: какви са спалните, какво им дават за ядене, студено ли им е нощем, колко приятели има, какъв е учителят им. Изглеждала много по-спокойна отпреди и никога повече не заговорила за преместването му от училището. През следващите месеци момчето продължило да носи все добри оценки, които Аналия колекционирала като скъпоценности, а майчиното възнаграждение било буркани мармалад и кошници плодове за целия клас. Стараела се да не мисли, че взетото решение било валидно едва за началното

образование и след няколко години изпращането на детето в училище в града щяло да бъде неизбежно, което пък означавало тя да го вижда само през ваканциите.

В една нощ на пиянски буйства в селото Луис Торес, който си бил сръбнал яко, яхнал чужд кон и започнал да го разиграва, за да покаже уменията си на ездач пред група кръчмарски приятели. Животното го хвърлило на земята, ритнало го и му размазало тестисите. Девет дни по-късно Торес умрял, виейки от болка, в една столична клиника, където го откарали с надеждата да го спасят от развилата се инфекция. До него била жена му и плачела от чувство на вина — защото никога не успяла да го дари с любов, но и на облекчение — тъй като вече нямало да бъде необходимо да се моли за смъртта му. Преди да потегли обратно към имението с ковчега с тялото на съпруга си, за да го погребат на своя земя, Аналия си купила една бяла рокля и я прибрала на дъното на куфара си. В селото пристигнала, облечена в траур, скрила лицето си зад черен воал на вдовица, та никой да не види израза на очите ѝ. Така се появила и на погребението, като държала за ръка сина си, който също носел черен костюм. След церемонията чичо ѝ Еухенио, който се чувствал в отлично здраве въпреки своите седемдесет добре похарчени години, предложил на снаха си да му отстъпи земите и да отиде да живее, като се издържа от рентата, в града, където детето щяло да може да се изучи, а тя — да забрави мъките на миналото.

— Защото от погледа ми, Аналия, не убягна истината, че клетият ми Луис и ти никога не бяхте щастливи — рекъл той.

— Имате право, чичо, Луис ме излъга от самото начало.

— За бога, дъще, той винаги бе много дискретен и те уважаваше. Луис беше един добър съпруг. Мъжете винаги си позволяват по някое и друго малко приключение, но това няма никакво значение.

— Нямам предвид това, а една непоправима лъжа.

— Не желая да знам за какво става дума. И все пак си мисля, че в столицата детето и ти ще се чувствате много по-удобно. Не ще ви липсва нищо. Аз ще поема имението, вярно, стар съм, но не съм свършен и все още мога да катурна един бик.

— Тук ще остана. Ще остане и синът ми, защото ще трябва да ми помага в стопанството. През последните години повече се грижих за отглеждането на добитъка, отколкото за домакинството. Единствената

разлика ще бъде, че занапред ще вземам решенията си сама, без да се допитвам до никого. Най-сетне тази земя е само моя. Сбогом, чичо Еухенио.

През първите седмици Аналия организира новия си живот. Най-напред изгорила чаршафите, споделяни с мъжа ѝ, и пренесла тясното си легло в голямата спалня; веднага след това проучила задълбочено счетоводните книги на имението и още щом добила ясна представа за състоянието, което притежава, назначила управител, който да изпълнява разпорежданията ѝ безпрекословно. Когато усетила, че държи всички юзди здраво в ръцете си, тя извадила от куфара бялата си рокля, старателно я изгладила, облякла я и така пременена, потеглила с колата си към селското училище, стиснала под мишница една стара кутия за шапки.

Аналия Торес изчакала в двора училищният звънец в пет часа да извести края на следобедните занятия, а после и да излязат децата, в шумна блъсканица. Сред тях, радостно затичан, видяла и сина си, който спрял смутен, щом я забелязал, тъй като майка му за първи път идвала в училището.

— Покажи ми класната си стая, искам да се запозная с учителя ти — казала тя.

На вратата Аналия дала знак на момчето да си тръгне, защото въпросът бил личен, и влязла сама. Стаята била голяма и с висок таван, на стените имало окачени географски карти и рисунки по биология. Тя усетила познатия мирис на непроветрено и на детска пот, белязал някога собственото ѝ детство, но този път не я подразнил, а напротив, вдъхнала го с удоволствие. По чиновете, след употребата им през деня, царял безпорядък, някои мастилници били отворени, виждали се хартии на пода. Успяла да зърне и една колонка от числа на черната дъска. Зад бюрото си на подиума в дъното седял учителят. Мъжът вдигнал изненадано глава, но не станал, защото патериците му били в ъгъла, прекалено далече, за да ги стигне, без да провлачи стола си. Аналия преминала по пътеката между двете редици чинове и спряла пред него.

— Аз съм майката на Торес — представила се тя, защото не ѝ хрумнало нищо по-уместно.

— Добър ден, госпожо. Ползвам се от случая да ви благодаря за мармаладите и плодовете, които ни изпращахте.

— Да оставим това, не съм дошла за размяна на любезности. Дойдох да ви потърся сметка — заявила Аналия и сложила върху писалището кутията за шапки.

— Какво е това?

Тя отворила кутията и извадила любовните писма, които била запазила през всичкото това време. Той дълго оглеждал купчината пликосе.

— Дължите ми единайсет години от моя живот — казала Аналия.

— Как разбрахте, че аз съм ги писал!? — промърморил той, когато най-сетне си възвърнал гласа, заседнал в гърлото.

— Още в деня на сватбата си открих, че съпругът ми не би могъл да е техният автор, а когато синът ми донесе вкъщи вашите първи бележки, разпознах почерка. Но сега, като ви гледам, вече не изпитвам ни най-малко съмнение, защото ви виждах в сънищата от шестнайсетгодишната си възраст. Защо го направихте?

— Луис Торес беше мой приятел и когато ме помоли да напиша едно писмо до братовчедка му, не видях в това нищо лошо. Така стана и с второто, и с третото; после, когато вие ми отговорихте, вече нямаше как да не продължа. Онези две години бяха най-хубавите в моя живот, единствените, през които очаквах нещо. Очаквах пощата.

— Аха.

— Можете ли да ми простите?

— От вас зависи — казала Аналия и му подаде патериците.

Учителят облякъл самото си и се изправил. Двамата излезли сред врявата на двора, където слънцето още не било залязло.

[1] Благотворителна католическа организация с болници и училища в много страни на Латинска Америка. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.